

בית המשפט

ה"ע 4745/01

07/07/02

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

בפני: אב בית הדין, כב' השופטת מרים מזרחי
חבר, עו"ד יוסי שפירא
חבר, מר אבי אקשטיין

בעניין: או.פי.סי רמת חובב בע"מ

המבקשת

ע"י ב"כ עו"ד מלצר

נ ג ד

1. חברת החשמל לישראל בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד ח' דורון

2. הממונה על ההגבלים העסקיים

ע"י ב"כ עו"ד גולן

המשיבים

פ ס ק - ד י נ

א. הבקשה לאישור הסדר כובל

1. בפנינו בקשה לאישור הסדר כובל, שצדדיו **חברת החשמל וחברת או.פי.סי רמת חובב בע"מ** (להלן: "או.פי.סי.") לפיו מתחייבת או.פי.סי להעמיד לרשות **חברת החשמל** את כל ההספק הזמין של תחנת כוח להפקת אנרגיה חשמלית שתוקם על-ידה באתר רמת חובב, ולמכור לה את כל האנרגיה שתחנה זו תוכל לספק. תקופת ההסדר היא 20 שנים, זאת בכפוף **להוראות כללי משק החשמל (עסקאות עם ספק חיוני, התש"ס-2,000)**, המתירים לאו.פי.סי להשתחרר מהחוזה לפני תום התקופה בהודעה מראש **לחברת החשמל**. לא הוגשו התנגדויות להסדר, ואולם, הממונה על הגבלים עסקיים טען, כי יש להתנותו בתנאים. משרד התשתיות שהיה בשלב הראשון צד לדיונים הודיע, כי מקובלת עליו עמדת הממונה.

ב. עובדות רקע

2. בקשה זו מביאה בפני בית הדין פעם נוספת את עניינן של כבילות הבלעדיות בין הצדדים. על-פי הגרסה הקודמת שנבחנה בפסק הדין של בית הדין בה"ע

בית המשפט

ה"ע 4745/01

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

491/98, היתה **חברת החשמל** מחויבת לרכוש **מא.פי.סי** את כל החשמל המיוצר על-ידי האחרונה, וזו היתה מחויבת למכור את כל החשמל המיוצר על-ידה ל**חברת החשמל**. בית הדין מצא, כי כבילות אלו מכחידות את התחרות בין היצרן הפרטי לבין **חברת החשמל**, וכי הן עומדות בניגוד **לחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996**.

3. חוק משק החשמל מתווה כיום את המסגרת הרגולטורית למשק החשמל בישראל ובראש יעדיו הוצבו התחרות במשק החשמל והיעילות שבייצור חשמל ואספקתו. במסגרת המאמצים לקדם את הרפורמה במשק החשמל, קיבלה הממשלה החלטות לעידוד התחרות באמצעות יצרנים פרטיים, שבעקבותיהן פורסם מכרז להקמת תחנת כוח פרטית ברמת חובב. הזוכה במכרז היתה **או.פי.סי**.

דא-עקא, שמשדד התשתיות מסר ל**חברת החשמל** את בחירת וקביעת הכללים המסדירים את פעילותו של מי שאמור להיות המתחרה שלה, ובמכרז עצמו שובצו תניות בלעדיות. בית הדין דחה את בקשת **חברת החשמל** לאשר את הכבילות מהטעמים שצוינו לעיל.

4. לאחר פסיקת בית הדין הותקנו כללי משק החשמל שהוזכרו לעיל, ובהם סעיף 7(א) מורה:

"על אף האמור בסעיף 6 רשאי היצרן להשתחרר מעסקה כולה או חלקי לפני תום התקופה שנקבעה בחוזה ובלבד שנתן לספק הודעה מראש שתקופתה לא תופחת שנקבעה לפי סעיף קטן (ב)".

סעיף 9 לכללים החיל אותם רטרואקטיבית גם **"על עסקה שהליכים לעניינה החלו לפני יום התחילה וטרם נסתיימו"**. לאחר התקנת הכללים הוסף לטיוטת ההתקשרות בין **או.פי.סי** לבין **חברת החשמל** נספח העוסק בעסקה במגננון ההשתחררות. מגננון זה הוא "רדום" ומשתכלל, כאשר באה הודעה של **או.פי.סי** ל**חברת החשמל** על רצונה להפעילו.

ג. **עמדת הממונה**

5. על-פי עמדת הממונה לפנינו עתה, השינוי שחוללו כללי משק החשמל מאפשר את אישור ההסדר הכובל בתנאים. על התנאים להבטיח, כי מגננון

בית המשפט

ה"ע 4745/01

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

ההשתחררות מהבלעדיות שבמכירה של חשמל לחברת החשמל, אשר מצוי בכללים, לא ישובש באמצעות השפעה על תמריציה של או.פי.סי להתקשר עם לקוחות שאינם חברת החשמל.

הממונה סבר, כי אף שאין בטיוטת ההסכם בין הצדדים תניות אשר תוצאתן המסתברת הנה שימור הבלעדיות דרך מתן הטבות כלכליות לאו.פי.סי, מצויות בהן תניות שתוצאתן פגיעה בכושר התחרות של או.פי.סי בחברת החשמל והגבלת תמריציה לספק חשמל ללקוחות שאינם חברת החשמל, וכי בכך יש כדי לפגוע במנגנון ההשתחררות שבכללי משק החשמל.

6. בחינת הממונה התרכזה בתמריצים הכלכליים של או.פי.סי להפעיל את מנגנון ההשתחררות, וזאת על רקע העובדה שלחברת החשמל מונופולין במשק החשמל ויש לה גם שליטה על התשומות החיוניות למתחריה. יצרני חשמל פרטיים נזקקים, בין היתר, לשירותי הולכה, חלוקה וגיבוי, אשר רק בידי חברת החשמל לספק. שליטה זו מעלה חשש מוחשי לפגיעה בכושר התחרות של היצרן הפרטי, על-ידי שלילת התשומות ממנו, פגיעה בסדירות אספקתן או קביעת מחיר עבורן. ככל שעלויות הייצור ועלויות המכר ללקוחות של היצרן הפרטי גבוהות יותר, כך נפגעת יכולתו להציע לצרכן חשמל במחיר המתחרה בחברת החשמל.

תנאי הממונה נועדו להבטיח, כי הבלעדיות לא תונצח באמצעות השפעת חברת החשמל על התמריצים הכלכליים של או.פי.סי להשתחרר מהמכירה הבלעדית לחברת החשמל. השפעה כזו יכולה להיעשות בדרך של מתן הטבות כלכליות בגין המשך הבלעדיות, אשר יכרסמו בתמריץ למכור לאחרים, ובאמצעות הרעת מצבה של או.פי.סי, אם תחל לספק חשמל ללקוחות שאינם חברת החשמל.

7. במסגרת תניות בהסכם שבין הצדדים נקבע, כי צרכן לא יהיה לקוח גם של חברת החשמל וגם של או.פי.סי (נספח "O"), והוגבלה יכולת או.פי.סי לספק ללקוחותיה חשמל מתוצרת חברת החשמל. הממונה טען בפנינו, כי התניות פוגעות בתמריצי או.פי.סי להשתחרר מהאספקה הבלעדית לחברת החשמל ופוגעות בהתפתחות מנגנון השוק באספקת החשמל. כן טען, כי הכבילה בדבר חלוקת הלקוחות היא כבילה שאינה בת אישור, כעומדת בסתירה לחוק משק החשמל פוגעת בתחרות ובציבור למעלה מן הנדרש, וכבלתי חיונית להשגת מטרות ההסדר.

בית המשפט

ה"ע 4745/01

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

ד. תנאי ההסדר המוסכם

8. על-פי הודעה משותפת של הצדדים שנמסרה לבית הדין היום, הגיעו הצדדים לנוסח מוסכם לתנאים שבהם יאושר ההסדר. בראשית ההודעה האמורה נאמר, כי הצדדים הגיעו להסכמה מבלי לוותר על טענה כלשהי מטענותיהם, ולאחר מכן פורטו התנאים המוסכמים כדלקמן:

1. "יבוטל סעיף B12 בנספח 'O' לטיוטת ההסכם בין חברת החשמל לבין או.פי.סי.; מבלי לגרוע מכלליות האמור, התקשרות הצדדים להסדר עם לקוח ותנאי ההתקשרות, יעשו בלא כל זיקה, תלות או קשר לזהות ספקים אחרים של הלקוח;

2. חברת החשמל תספק חשמל לכל לקוח של או.פי.סי. אשר יבקש לרכוש ממנה חשמל המיוצר או מסופק על-ידי חברת החשמל, בזמנים וכמויות שיבקש, ככל לקוח של חברת החשמל; בלי לגרוע מכלליות האמור, חברת החשמל תספק ללקוח כאמור חשמל גם אם באותה עת, בין אם סימולטנית ובין אם לאו, צורך הלקוח חשמל המיוצר על-ידי או.פי.סי.;

3. תשמר הפרדה מלאה בין חברת החשמל לבין או.פי.סי. ברכישת גז טבעי; מבלי לגרוע מכלליות האמור, חברת החשמל ואו.פי.סי. לא ישתפו פעולה ברכישת גז טבעי ולא יעבירו ביניהן מידע בדבר רכישת גז טבעי ותנאי בעת ניהול משא ומתן על-ידי מי מהן עם ספק גז טבעי, ולאחר ניהול משא ומתן כאמור;

4. תמנע גישת חברת החשמל למידע הנוגע לרכישת גז טבעי על-ידי או.פי.סי.; מבלי לגרוע מכלליות האמור, או.פי.סי. לא תעביר לחברת החשמל כל העתק מהתקשרות לרכישת גז טבעי או את פרטי ההתקשרות, כולם או חלקם; חברת החשמל לא תקבל לידיה העתק מהתקשרות לרכישת גז טבעי על-ידי או.פי.סי. או את פרטי ההתקשרות, כולם או חלקם;

5. על-אף האמור בתנאי 4 לעיל, תתאפשר העברת מידע כמפורט בתנאי 4 לצד שלישי שאינו קשור לחברת החשמל,

בית המשפט

ה"ע 4745/01

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

לצורך קביעת עלות הגז הטבעי לשם רכישת אנרגיה, אספקת חוסרים או רכישת עודפים על-ידי חברת החשמל; חברת החשמל לא תקבל לידיה כל מידע מהצד השלישי, זולת מחיר מוחלט על הגז הטבעי הדרוש לצורך רכשית אנרגיה, אספקת חוסרים או רכישת עודפים על-ידי חברת החשמל;

6. לא יעשה שימוש במידע המצוי בידי חברת החשמל בדבר רכישת גז טבעי על-ידי או.פי.סי. לכל דבר ועניין הקשור, במישרין או בעקיפין, ברכישת גז טבעי על-ידי חברת החשמל, לרבות תנאי הרכישה והמשא ומתן לרכישתם;

6.1 אדם העוסק ברכישת גז טבעי על-ידי חברת החשמל לצרכיה, כולם או חלקם (להלן: "רוכש גז"), לא יקבל, במישרין או בעקיפין, מידע הנוגע לאיזה מהתנאים בהם או.פי.סי. רוכשת גז טבעי, ולא יעשה שימוש במידע כאמור; בלי לגרוע מכלליות האמור, רוכש גז לא ייקח חלק בכל פעילות של אורגן בחברת החשמל אשר חשוף למידע כאמור, ולא ישתתף בכל דיון, פגישה, פורום וכיוצא בזה, בהם נדון, מוצג, או עולה מידע כאמור;

6.2 רוכש גז, וכל אדם אשר יעסוק בתפקיד זה בעתיד, יחתום על כתב ההתחייבות המופיע בתוספת א' לתנאים; העתק מכתבי ההתחייבות החתומים יישמר במשרדי חברת החשמל;

7. תוך 45 יום ממועד מתן אישור זה, יתקנו הצדדים להסדר את ההסכם ביניהם, כך שלא תהא בו כל הוראה הסותרת את תנאים 2,3,4 ו-5 לעיל או שאינה עולה בקנה אחד עמם או שיש בה להקשות על ביצועם; העתק מן ההסכם המתוקן יועבר לידי הממונה סמוך לאחר תיקונו

8. תנאי נוסף הוא כי האישור כפוף למחיקת הבלעדיות בסעיף 4.1.3 לחוזה, עם החלתו של נספח 'ו'."

ה. שיקולים לטובת הציבור

9. לאחר ששמענו היום את הסברי הצדדים לעניין השיקולים לטובת הציבור, הגענו למסקנה שעם אימוץ התנאים יש בהסדר המוצע כדי לקדם באופן

בית המשפט

ה"ע 4745/01

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים

משמעותי את התחרות בענף החשמל שבו יש מונופולין לחברת החשמל יותר מ-70 שנה (החל משנת 1926). התנאים שהעמיד הממונה מפיגים את החשש שמא היצרן היחיד הנוסף שנכנס בשלב זה לשוק יהיה למעשה כבול לחברת החשמל ולא יתחרה עמה באופן ממשי.

כן התרשמנו, כי ההסדר יביא ל"ייעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן" על-פי סעיף 10(1) **לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ה-1988**. ההסדר המוצע מקדם אף את עריכת הרפורמה במשק החשמל ומכניס לראשונה תחרות מהותית לשוק שבו פועל מונופולין כאמור.

ההסדר מוסיף לכוח הייצור של החשמל 3.5%, ואף בעל המונופולין עצמו, נציג חברת החשמל ציין, כי החברה הגיעה לקצה גבול היכולת שלה באספקת החשמל, בתקופת שיא הצריכה.

נציין בשולי הדברים, כי לאור הסכמת הצדדים לתנאי הממונה, התייתר מבחינת מבקשי ההסדר הצורך לדון בטענות כי למעשה אין צורך באישור ההסדר מאחר שכל כבילותיו נקבעו על-פי דין.

לאור האמור, אנו רואים לנכון לאשר את ההסדר כפוף לתנאי הממונה שצוינו לעיל.

ניתן היום כ"ז בתמוז, תשס"ב (7 ביולי 2002) בנוכחות עורכי הדין מלצר, דורון וגולן.

חבר

חבר

אב בית הדין